

Kommissionens handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet

Till justitieutskottet

Justitieutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 18 maj 2010 (prot. 2009/10:33 § 5) att bereda bl.a. utrikesutskottet möjlighet att yttra sig över Europeiska kommissionens handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet KOM(2010) 171.

Utrikesutskottet väljer i det följande att yttra sig över handlingsplanen utifrån de aspekter som har direkt anknytning till utskottets beredningsområde.

Ärendet och dess beredning

Kommissionsmeddelandet KOM(2010) 171 ”Att förverkliga ett område med frihet, säkerhet och rättvisa för EU-medborgarna – Handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet” inkom på svenska till riksdagens kammarkansli den 28 april 2010 och bordlades i kammaren den 7 maj. Den 17 maj remitterade kammaren meddelandet till justitieutskottet för granskning. Justitieutskottet avser att skriva ett utlåtande och beslutade vid sitt sammanträde den 18 maj 2010 (prot. 2009/10:33 § 5) att bereda bl.a. utrikesutskottet möjlighet att yttra sig. Faktapromemoria 2009/10:FPM77 har inkommit från Regeringskansliet i ärendet. Justitieutskottet höll den 18 maj överläggning med regeringen enligt riksdagsordningen 10 kap. 4 §.

Bakgrund

Under det svenska ordförandeskapet i EU antog Europeiska rådet vid sitt möte den 11 december 2009 Stockholmsprogrammet¹ som är ett flerårigt program för åren 2010–2014 med syfte att utveckla ett område med frihet, säkerhet och rättvisa till gagn och skydd för EU:s medborgare och de som bor i detta område. Stockholmsprogrammet, som behandlar det europeiska

¹ Rådsdokument 5731/10 CO EUR-PREP 2 JAI 81 POLGEN 8.

politikområdet rättsliga och inrikes frågor, omfattar bl.a. räddningstjänst, polis- och tullsamarbete, straff- och civilrättsligt samarbete, asyl, migration, visering och kontroll av de yttre gränserna. Europeiska rådet uppmanar i sina slutsatser kommissionen att lägga fram en handlingsplan för genomförandet av Stockholmsprogrammet som ska antas av rådet senast i juni 2010 samt lägga fram en halvtidsöversyn före juni 2012.

Den 20 april 2010 presenterade kommissionen meddelandet ”Att förverkliga ett område med frihet, säkerhet och rättvisa för EU-medborgarna – Handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet”, KOM(2010) 171. Kommissionen presenterar i meddelandet sina visioner vad avser genomförandet av Stockholmsprogrammet. Meddelandet innehåller en omfattande tabell där förslagen på konkreta åtgärder listas. Enligt Stockholmsprogrammet ska rådet anta handlingsplanen. Av faktapromemoria 2009/10:FPM77 framkommer att när kommissionen presenterade handlingsplanen vid rådsmötet för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet) den 23 april 2010 påpekade många medlemsstater att handlingsplanen på ett antal punkter avviker från Stockholmsprogrammet.

Av faktapromemorian framgår att regeringen anser att Stockholmsprogrammet, som fastställts av Europeiska rådet i enlighet med artikel 68 i EUF-fördraget, lägger fast de strategiska ramarna för de kommande fem årens åtgärder på området. Handlingsplanen liksom det kommande genomförandet genom konkreta förslag bör, enligt Sverige, på ett korrekt och balanserat sätt följa de intentioner som läggs fast i Stockholmsprogrammet. Inför RIF-rådets möte den 3–4 juni har det spanska ordförandeskapet för avsikt att ta fram rådsslutsatser där rådet ger sin syn på handlingsplanen och slår fast att Stockholmsprogrammet är det vägledande dokumentet för samarbetet.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar inledningsvis att Europeiska rådet i Stockholmsprogrammet framhåller vikten av den yttre dimensionen av EU:s politik inom området med frihet, säkerhet och rättvisa och understryker behovet av att i ökad grad integrera denna politik i EU:s allmänna politik. I sina slutsatser från den 10–11 december 2009 slår Europeiska rådet fast att den yttre dimensionen är avgörande för ett framgångsrikt genomförande av Stockholmsprogrammet och att den framför allt bör vara fullständigt förenlig med alla andra aspekter av EU:s utrikespolitik.

Utskottet anser att antagandet av Lissabonfördraget erbjuder nya möjligheter för Europeiska unionen att uppträda med större effektivitet i sina yttre förbindelser. Den höga representanten, tillika kommissionens vice ordförande, den europeiska avdelningen för yttre åtgärder och kommissionen har till uppgift att säkra samstämmighet mellan yttre förbindelser och andra aspekter av EU:s yttre åtgärder. Inrättandet av EU:s utrikestjänst kommer bl.a. att förbättra möjligheterna till kontinuerliga kontakter och samarbeten med stater utanför unionen. Vidare konstaterar utskottet att Lissabonfördraget ger unionen nya instrument vad beträffar skydd av de grundläggande rättigheterna, både internt och externt. Med Lissabonfördragets ikraftträdande är EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna rättsligt bindande, inklusive dess förbud mot diskriminering på grund av bl.a. kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

I kommissionens meddelande ”Att förverkliga ett område med frihet, säkerhet och rättvisa för EU-medborgarna – Handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet” (KOM(2010) 171) slås fast att de politiska mål som Stockholmsprogrammet beskriver inte kan uppnås utan ett nära samarbete med partner i tredjeländer och med internationella organisationer. Den inre och den yttre politiken på området för frihet, säkerhet och rättvisa hänger nära samman med varandra. Kontinuitet och samstämmighet mellan inre och yttre politik är avgörande för resultaten, liksom samordning och komplementaritet mellan unionens och medlemsstaternas insatser. Av handlingsplanens annex framkommer förslag på konkreta åtgärder tillsammans med en tidsplan för åtgärdernas genomförande. När det gäller handlingsplanens avsnitt ”Europa i en globaliserad värld – den yttre dimensionen av frihet, säkerhet och rättvisa” återfinns bl.a. åtgärder om en handlingsplan för människorättsfrågor för främjande av EU:s värderingar inom den yttre dimensionen av politiken på området frihet, säkerhet och

rättvisa, samarbetsavtal med tredjeländer mot människohandel och människosmuggling, samarbetsprojekt med Västra Balkan, Turkiet, Förenta Staterna, Afrika, Kina, Ryssland m.fl.

Utskottet konstaterar att handlingsplanen för att genomföra Stockholmsprogrammet, på de områden som berör den yttre dimensionen, till stor del täcker in det som Stockholmsprogrammet föreskriver. En rad åtgärder pågår redan medan andra kommer att inledas det närmaste året eller de närmaste åren. Den europeiska grannskapspolitiken, och särskilt det östliga partnerskapet inom denna, är något som utskottet särskilt vill understryka vikten av. Syftet med partnerskapet är att uppnå ökad EU-integration och ett närmande till EU:s värdegrund, regelverk och lagstiftning. Europeiska rådet beslutade i ett extrainsatt möte den 1 september 2008 att ge hög prioritet åt det östliga partnerskapet. Beslutet om partnerskapet fattades av Europeiska rådet i mars 2009 och lanseringen av det östliga partnerskapet skedde vid ett toppmöte i maj 2009 mellan EU:s medlemsstater och de sex östliga partnerländerna¹. Utskottet vill försäkra sig om att även kommissionens handlingsplan tillmäter det östliga partnerskapet den vikt som Europeiska rådet i Stockholmsprogrammet och sedan tidigare beslutat.

Stockholm den 27 maj 2010

På utrikesutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Urban Ahlin (s), Gustav Blix (m), Carina Hägg (s), Anne-Marie Pålsson (m), Kent Härstedt (s), Fredrik Malm (fp), Kenneth G Forslund (s), Walburga Habsburg Douglas (m), Kerstin Engle (s), Holger Gustafsson (kd), Christian Holm (m), Hans Linde (v), Carin Runeson (s), Rosita Runegrund (kd) och Bodil Ceballos (mp).

¹ Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland.

Avvikande mening

Återtagandeavtal (v, mp)

Hans Linde (v) och Bodil Ceballos (mp) anför:

Den externa dimensionen och partnerskap med våra grannländer är en viktig del i att förverkliga området med frihet, säkerhet och rättvisa som Stockholmsprogrammet syftar till. I handlingsplanen tas därför ett antal åtgärder upp i förhållande till olika områden i världen. Gemensamt för dem nästan alla är att återtagandeavtal nämns som en viktig del. Vi har vid flera tillfällen uppmärksammats på att det ställs krav på undertecknande av återtagandeavtal för att fördjupade relationer med EU ska bli en verklighet, eller för att bistånd ska ges till landet i fråga. De gemensamma chartrade planen med deporterade som efter undertecknande anländer under många gånger kränkande former chockerar och försämrar bilden av EU-ländernas förmåga att själva respektera de mänskliga rättigheterna.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet menar att relationer med andra länder ska bygga på ett genuint partnerskap och vara på lika villkor. De ska främja goda relationer och inte bara utgå från EU:s egna intressen. Den dimension saknas i handlingsprogrammet.